

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εργασία στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης ΕΣΠΑ (Γ' Φάση):
Σενάριο διδασκαλίας

Επιβλέπων καθηγητής: Κατσαδώρας Γεώργιος

Φοιτήτριες: Μακαρούνα Φωτεινή Α.Μ: 411/2011112

Ταμπακιάρη Αφροδίτη Α.Μ: 411/2011211

Ρόδος, 2015

Ταυτότητα διδασκαλίας

Τίτλος: **Η παραδοση-ιστορία των σφουγγαριών και τα έθιμα των δούλων**

Σχολείο: 2^ο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ρόδου
Τάξη: Γ' Δημοτικού

Αριθμός μαθητών: 25

Γνωστική περιοχή: Ευέλικτη ζώνη

Ζώνη διδασκαλίας: Πρωινή

Τόπος εργασίας: Σχολική τάξη

Χρονική διάρκεια: 5 διδακτικές ώρες

Μέσα: Πίνακας, υπολογιστής, βιντεοπροβολέας, Power point, εικόνες

Σχολείο: Ροδίων Παιδεία, Ιδιωτικό σχολείο πόλεως Ρόδου

Εφαρμογή: 27/11/2014 (5^η και 6^η διδακτική ώρα)

Εφαρμογή:

Εφαρμογή: 12/12/2013 (3^η & 4^η διδακτική ώρα)

Γενική περιγραφή (2 πρώτες διδακτικές ώρες)

Η διδασκαλία στηρίζεται στην ιστορία των σφουγγαριών που αποτελεί παράδοση για ένα μικρό νησάκι του αιγαίου (την Κάλυμνο) και σε όλους τους παράγοντες γύρω από αυτά. Πιο συγκεκριμένα, στο πώς συλλέγονται από την θάλασσα, πώς τα επεξεργάζονται τα εργοστάσια και πώς τελικά καταλήγουν στην αγορά όπου για χρόνια ολόκληρα αποτελούσαν το βασικότερο οικονομικό πόρο για το νησί.

Η διδασκαλία είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να εισαχθούν μέσα από συζήτηση στο θέμα και αν αρχίσουν να ανακαλλούν προϋπάρχουσες γνώσεις που ενδεχομένως να έχουν σχετικά με το θέμα. Στις δυο αυτές διδακτικές ώρες θα πραγματοποιηθεί εισαγωγή και συζήτηση πάνω στην ιστορία των σφουγγαριών, την επεξεργασία τους αλλά και την ασθένεια που έπληξε τα σφουγγάρια πλήττοντας ταυτόχρονα τόσο την παράδοση όσο και την οικονομία τη Καλύμνου.

*Στις επόμενες δυο ώρες θα ασχοληθούμε με τα έθιμα των ναυτικών-σφουγγαράδων πριν από το ταξίδι τους καθώς και για την νόσο των δυτών και πώς αυτή συνδέεται με την παράδοση της Καλύμνου αλλά και τους παραδοσιακούς χορούς μέχρι σήμερα. Τέλος, θα γίνει από τους μαθητές μέσα στην τάξη δραματοποίηση της επεξεργασίας του σφουγγαριού. Η δραματοποίηση αυτή ζητήθηκε από την δασκάλα της τάξης για να γίνει η τελική καλοκαιρινή γιορτή της Γ' δημοτικού στο 2° πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο πόλεως Ρόδου στις 5/06/2015.

Στόχοι διδασκαλίας

Γενικός σκοπός:

Να κατανοήσουν οι μαθητές πως η ιστορία των σφουγγαριών αποτελεί παράδοση για το νησί της Καλύμνου καθώς θεωρείται από τα πιο παλιά παραδοσιακά επαγγέλματα που άφησαν ιστορία μέχρι και σήμερα. Επίσης, να συνδέσουν την ιστορία αυτή με τα έθιμα που ξεκίνησαν από τους σφουγγαράδες και ισχύουν μέχρι σήμερα.

Ειδικοί στόχοι:

Οι μαθητές/τριες ασκούνται βαθμιαία, ώστε να είναι σε θέση:

Γνώσεις:

- ✓ Να μάθουν πληροφορίες για την ιστορία των σφουγγαριών.
- ✓ Να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας των σφουγγαριών.
- ✓ Να γνωρίσουν πληροφορίες για τη ζωή το έργο των δυτών.
- ✓ Να ανακαλύψουν τον λόγο για τον οποίο σταμάτησαν να αποτελούν τα σφουγγάρια τον βασικό οικονομικό πόρο (ασθένεια σφουγγαριών- νόσος των δυτών)

Δεξιότητες:

- ✓ Να αναπτύξουν δεξιότητες δημιουργικότητας

Επικοινωνία/συνεργασία:

- ✓ Να μάθουν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν για την εκπόνηση μιας ομαδικής εργασίας.

Στάσεις:

- ✓ Να εκτιμούν τον εαυτό τους και τις δυνατότητες που διαθέτουν.

Μεθόδευση και οργάνωση διδασκαλίας

Φάση εφόρμησης

Στην πρώτη αυτή φάση που αποτελεί και την έναρξη της διδασκαλίας θα προβάλουμε στα παιδιά σχετικό βίντεο για την ιστορία των σφουγγαριών. Στο βίντεο αναφέρεται από πού ξεκίνησε το σφουγγάρι και πώς το μάζευαν. Γίνεται επίσης αναφορά στην παράδοση και το ναυτικό μουσείο της Καλύμνου όπου ξετυλίγεται ολόκληρη η διαδικασία και η νόσος των δυτών. Προβάλλουμε λοιπόν στους μαθητές ένα βίντεο που εμπεριέχει όλα τα στοιχεία για την ιστορία των σφουγγαριών με σκοπό να τους εισάγουμε στο θέμα. Στο πρώτο αυτό δώρο θα εστιάσουμε όμως στην επεξεργασία του σφουγγαριού και την ασθένεια τους. (Τα υπόλοιπα στοιχεία εξετάζονται στις επόμενες ώρες διδασκαλίας).

(Ηλεκτρονική πηγή: <https://www.youtube.com/watch?v=UNv-gR9EruU>)

Μετά την προβολή του βίντεο θέτουμε τα παρακάτω ερωτήματα:

- ✓ Τι είναι το σφουγγάρι για το νησί της Καλύμνου;
- ✓ Πώς νομίζεται ότι συνδέεται το σφουγγάρι με την παράδοση και την οικονομία του νησιού;
- ✓ Έχετε αγοράσει ποτέ τέτοια σφουγγάρια; Τι χρώμα έχουν; Είναι το ίδιο το χρώμα τους όταν βγαίνει από την θάλασσα;

Διαθεματική Δραστηριότητα:
Επανάληψη της προπαίδειας βιβλίο μαθητή της γ' δημοτικού (οι
μαθητές ασκούνται επανάληψη της προπαίδειας του 2 και του 5)

Πόσα σφουγγάρια υπάρχουν συνολικά στο βυθό;
Πώς το βρήκες;

.....

.....

.....

.....

.....

Συμπληρώνω τους πίνακες της προπαίδειας

$1 \times 2 = 2$

$2 \times 2 =$

$3 \times 2 =$

$4 \times 2 =$

$5 \times 2 =$

$6 \times 2 =$

$7 \times 2 =$

$8 \times 2 =$

$9 \times 2 =$

$10 \times 2 =$

$1 \times 5 = 5$

$2 \times 5 =$

$3 \times 5 =$

$4 \times 5 =$

$5 \times 5 =$

$6 \times 5 =$

$7 \times 5 =$

$8 \times 5 =$

$9 \times 5 =$

$10 \times 5 =$

Φάση παρουσίασης και εφαρμογής

Μοιράζουμε στους μαθητές φύλλο εργασίας όπου παρουσιάζονται εικόνες σφουγγαριών. Δεξιά είναι το χρώμα του σφουγγαριού όταν το βγάζουμε από την θάλασσα και αριστερά το χρώμα που έχουν τα σφουγγάρια όταν τα αγοράζουμε. Συζητάμε για την διαφορά στο χρώμα και έπειτα παραθέτουμε στους μαθητές ένα κείμενο με πληροφορίες για την επεξεργασία του σφουγγαριού. Έπειτα, θέτουμε στους μαθητές σχετική δραστηριότητα.

ΧΗΜΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Οι έμποροι μεταφέρουν τα σφουγγάρια στις αποθήκες που είναι τα εργαστήρια της επεξεργασίας.

Εκεί χωρίζονται σε κατηγορίες, ποιότητες και μεγέθη.

Αρχικά τοποθετούνται σε διάλυμα υδροχλωρικού οξέος για να διαλυθούν τα διάφορα στερεά σώματα που περιέχουν.

Για την πλήρη εξουδετέρωση του οξέος αυτού, που σκουραίνει και σκληραίνει τα σφουγγάρια, βαπτίζονται σε διάλυμα καυστικής ποτάσας, με το οποίο αποκτούν και πάλι ελαστικότητα και απαλότητα.

Για να αποκτήσουν μεγαλύτερη λεύκανση βαπτίζονται σε υπερμαγγανικό οξύ και στη συνέχεια πλένονται με θειικό οξύ για να μαλακώσουν. Ακολουθεί πλύσιμο με καθαρό νερό και τέλος μπαίνουν σε ένα πολύ αραιό διάλυμα καυστικής σόδας που τους αποδίδει την ελαστικότητα τους, την απαλότητά τους και την καλύτερη εμφάνιση.

Δραστηριότητα 1

Περιγράψτε τα στάδια της επεξεργασίας του σφουγγαριού συμπληρώνοντας τα κενά

Αρχικά τα σφουγγάρια τοποθετούνται σε για

Στην συνέχεια βαπτίζονται σε για να Για να μαλακώσουν τα σφουγγάρια

Και για να αποκτήσουν ελαστικότητα

- A. υδροχλωρικό οξύ
- B. καυστικής ποτάσας
- Γ. υπερμαγγανικό οξύ
- Δ. Θειικό οξύ

Τέλος, ακολουθεί πλύσιμο με και τέλος μπαίνουν σε ένα πολύ αραιό που τους αποδίδει την ελαστικότητα τους, την απαλότητά τους και την καλύτερη εμφάνιση.

Έπειτα, θα προχωρήσουμε στο δεύτερο στάδιο όπου θα γίνει προβολή 2 εικόνων και θα γίνουν ερωτήσεις στους μαθητές με σκοπό οι μαθητές να διακρίνουν το αρρωστημένο απ το υγιές σφουγγάρι.

- ✓ Τι παρατηρείται ανάμεσα στα δυο σφουγγάρια;
- ✓ Το σφουγγάρι στην δεξιά φωτογραφία τι διαφορετικό έχει;
- ✓ Τι μπορεί να συμβαίνει με το σφουγγάρι αυτό; Έχετε ακούσει κάτι; Μπορείτε να σκεφτείτε;

Μετά την συζήτηση με τους μαθητές και αφού τους οδηγήσουμε να καταλήξουν στο ότι το σφουγγάρι στην δεξιά φωτογραφία έχει αλλοιωθεί, θα προβάλλουμε το παρακάτω βίντεο (ηλεκτρονική πηγή: https://www.youtube.com/watch?v=223JC_mdEzA) και θα ζητήσουμε από τα παιδιά να διατυπώσουν τα συμπεράσματα τους σχετικά με τα δυο σφουγγάρια.

Ακολούθως, προβάλλουμε στου μαθητές το παρακάτω κείμενο (σε μορφή power point) έτσι ώστε να μάθουν περισσότερα για την ασθένεια των σφουγγαριών. Στο κείμενο διαφαίνονται δυο διαφορετικές αιτίες καταστροφής των σφουγγαριών και οι μαθητές καλούνται αφού το μελετήσουν να συμπληρώσουν τον εννοιολογικό χάρτη που τους δίνεται. Ο χάρτης απεικονίζει τους λόγους

που στάθηκαν η αιτία για να αρχίσει να παρακμάζει η παράδοση των σφουγγαριών.

Νέα απειλή για τα σφουγγάρια στα ελληνικά πελάγη. Μία μυστηριώδης ασθένεια των σφουγγαριών που ανακαλύφθηκε το 1986, έπληξε τις αποικίες τους. Σύμφωνα με την ασθένεια αυτή, ένα «φονικό» βακτήριο ερχόταν σε επαφή με τον οργανισμό και σταδιακά προκαλούσε την νέκρωσή του. Το ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίστηκε και το 2000. Επιστημονικές μελέτες, έδειξαν ότι οι μεταβολές των κλιματικών αλλαγών και οι ακραίες θερμοκρασίες που επικρατούν τα τελευταία χρόνια στην Μεσόγειο, συντέλεσαν στην οικολογική καταστροφή.

Με την ασθένεια των σπόγγων το 1986, οι παραδοσιακοί σφουγγαρότοποι ερημώθηκαν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ενώ στην αρχή του αιώνα τα σφουγγαράδικα αλιευτικά να είναι περίπου 500, σήμερα να υπάρχουν μόνο 15 και αυτά όλα συγκεντρωμένα στην περιοχή της Καλύμνου.

***Τσερνομπίλ: Έκρηξη σε πυρηνικό εργοστάσιο το 1986 που είχε αποτέλεσμα να σκορπιστεί παντού στον αέρα και την θάλασσα ραδιενέργεια.**

Μαθαίνουμε επίσης ότι.....

Αν άγγιζε κανείς το σφουγγάρι στο βυθό, διαλυόταν σε δευτερόλεπτα λες και ήταν σάπιο. Η ολοσχερής καταστροφή ενός άρρωστου σπόγγου συνέβαινε μέσα σε ελάχιστες μέρες και από αυτήν την περιοχή αναδυόταν μία έντονη μυρωδιά υδροθείου.

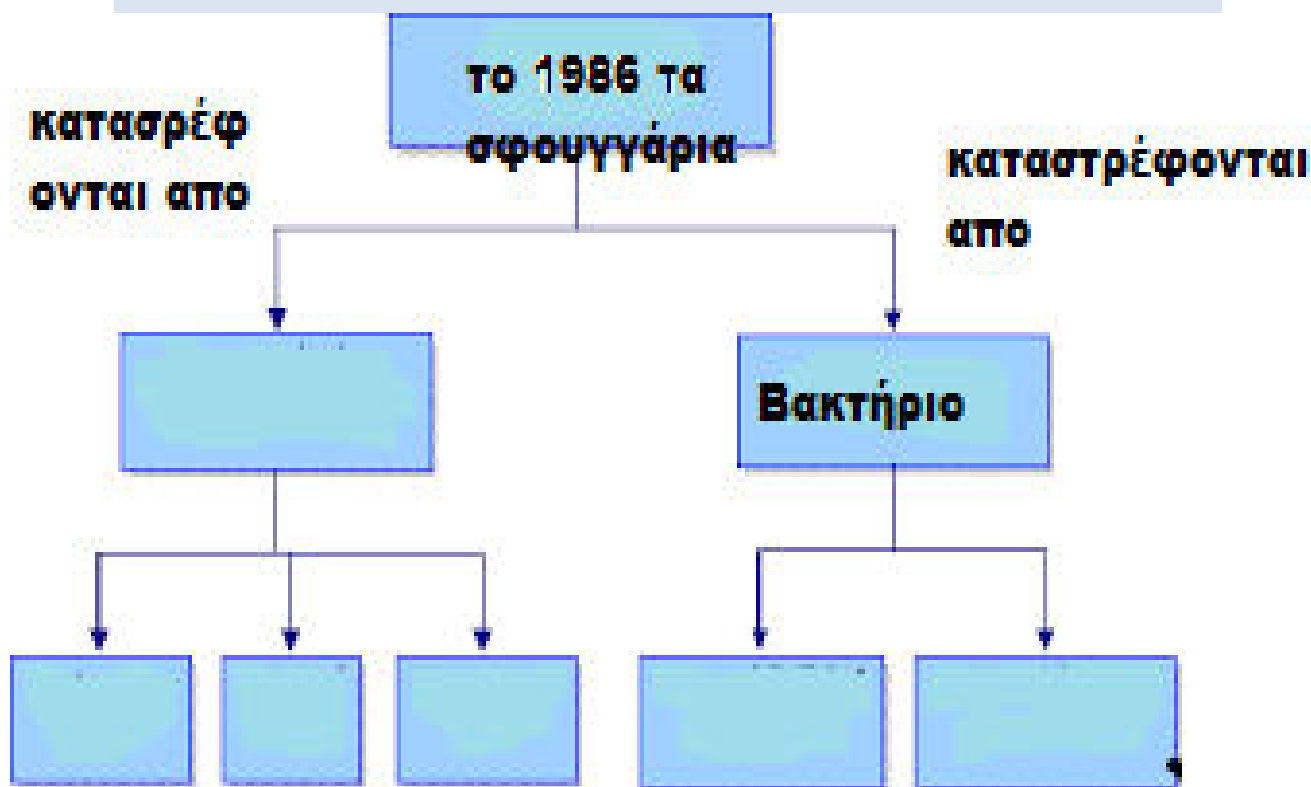
Πολλά ελέχθησαν για την αρρώστια αυτή. Άλλοι μιλούσαν για ρύπανση και άλλοι,

ιδιαίτερα οι σφουγγαράδες, τη συνέδεσαν με το ατύχημα του **Τσέρνομπιλ**.

Επίσημα στοιχεία δεν υπάρχουν. Οι ειδικοί αναφέρουν ότι η ασθένεια είχε επιπτώσεις όχι μόνο στα σφουγγάρια, αλλά σε όλους τους εδραίους οργανισμούς και εξαπλώθηκε σε βάθη μέχρι 50 μέτρων με τέτοια ταχύτητα, που κατά τη περίοδο της έξαρσης της άγγιζε τα όρια επιδημίας εκρηκτικού τύπου. Δέκα περίπου χρόνια μετά, το μόνο που αναφέρουν με βεβαιότητα

***Τσερνομπίλ: Έκρηξη σε πυρηνικό εργοστάσιο το 1986 που είχε αποτέλεσμα να σκορπιστεί παντού στον αέρα και την θάλασσα ραδιενέργεια.**

Φάση ελέγχου/αξιολόγησης

Φάση ελέγχου/αξιολόγησης

Εννοιολογικός χάρτης

Να συμπληρωθούν τα κενά

Γενική περιγραφή (3^η και 4^η διδακτική ώρα)

Η διδασκαλία αυτή αποτελεί προέκταση της προηγούμενης καθώς το θέμα είναι και πάλι η ιστορία των σφουγγαριών εξετάζοντας όμως στο στάδιο αυτό τα έθιμα που καθιερώθηκαν γύρω από το επάγγελμα του σφουγγαρά. Επιπλέον, θα αναφερθούμε στην νόσο των δυτών και πώς αυτή κατόρθωσε να συνοδεύει την παράδοση της Καλύμνου μέχρι και την σημερινή εποχή.

Η διδασκαλία είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να ανακαλύψουν μέσα από δραστηριότητες και προβολές πως η ιστορία του παλιού παραδοσιακού επαγγέλματος του σφουγγαρά-δύτη συνδέεται με μια σειρά εθίμων-παραδόσεων που φτάνουν τελικά να μετουσιώνονται σε παραδοσιακό χορό. (Οι στόχοι της διδασκαλίας είναι κοινοί με εκείνους που έχουν δοθεί παραπάνω)

Το τελικό στάδιο αυτής της διδασκαλίας (5^η ώρα) αποτελεί μια δραματοποίηση για την επεξεργασία των σφουγγαριών που θα πραγματοποιηθεί από τους ίδιους τους μαθητές μέσα στην σχολική τάξη. Η δραματοποίηση αυτή ζητήθηκε από την δασκάλα της τάξης για το τέλος της χρονιάς. Έτσι λοιπόν, παρέχοντας την βοήθεια μου θα οργανώσουμε την καλοκαιρινή γιορτή της Γ' τάξης στο 2^ο ΠΠΔΣ η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 5/06/2015.

Μεθόδευση και οργάνωση διδασκαλίας

Φάση εφόρμησης

Στην πρώτη αυτή φάση που αποτελεί και την έναρξη της διδασκαλίας θα δείξουμε στα παιδιά εικόνες από σφουγγαράδες με σκοπό να δούμε και να συζητήσουμε για την στολή του δύτη (το σκάφανδρο).

Σκάφανδρο	Περικεφαλαία
-----------	--------------

Καλύμνιος σφουγγαράς την ώρα της κατάδυσης

Σκανδαλόπετρα: Χρησιμοποιώντας αυτήν την πέτρα οι σφουγγαράδες έφταναν στον πάτο της θάλασσας λόγω του βάρους της

Φάση παρουσίασης

Στο σημείο αυτό γίνεται επανάληψη των γραμματικών φαινομένων της ενότητας «Γη και θάλασσα» από το βιβλίο του μαθητή της γ' τάξης, ά τεύχος ,σελίδα 45.

Χρησιμοποιώντας τα παρακάτω γραμματικά φαινόμενα προσεγγίσαμε το θέμα της διδασκαλίας μας «**Η παράδοση-ιστορία των σφουγγαριών και τα έθιμα των δυτών**» διαθεματικά.

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης ενότητας του σχολικού βιβλίου προσιδιάζει με το θέμα της δικής μας διδασκαλίας καθώς και οι δυο σχετίζονται με τη θάλασσα.

Στην συνέχεια, θα παραθέσουμε στους μαθητές σχετικό κείμενο που εξιστορεί τις **συνήθειες των ναυτικών** που **κατέληξαν** να αποτελούν **ήθη και έθιμα** του τόπου και θα τα συζητήσουμε στην τάξη. (Για την επόμενη φορά βάλουμε στα παιδιά να αναζητήσουν και να καταγράψουν κάποια έθιμα του τόπου τους που αναβιώνουν μέχρι σήμερα.)

Με βάση το παρακάτω κείμενο θα υλοποιηθούν οι δραστηριότητες για την επανάληψη των γραμματικών φαινομένων της ενότητας « Γη και θάλασσα».

Την μεγάλη Πέμπτη οι μητέρες ή οι γυναίκες των ναυτικών έπαιρναν τις λαμπάδες από την δεξιά πλευρά του εσταυρωμένου χριστού στο σπίτι, **τις** τεμάχιζαν και **τις** έκαναν φυλαχτό. Το φυλαχτό αυτό έπαιρνε μαζί του κάθε ναυτικός-σφουγγαράς στο ταξίδι του. Για **τις** μεγάλες φουρτούνες οι ναυτικοί άναβαν το κομμάτι απ την λαμπάδα στην πλώρη του καϊκιού για να κοπάσει ο καιρός. Η συνήθεια αυτή έγινε έθιμο και μέρος **της** παράδοσης στο νησί.

Επίσης, όταν οι σφουγγαράδες έφευγαν ταξιδεύοντας τους δεν έπρεπε να σκουπίσουν και να σφουγγαρίσουν για 7 ημέρες γιατί τόσο περιπού ήθελαν να φθάσουν τον πρώτο τους προορισμό. Αν κάποια γυναίκα σκούπιζε ήταν σαν να έδιωχνε τα πατήματα του άνδρα **της** μέσα από το σπίτι.

Έπειτα, πριν από το ταξίδι οι ναυτικοί έπαιρναν στο σπίτι τους και φύλαγαν στο δωμάτιο τους την εικόνα του Αγίου Νικολάου, προστάτη των ναυτικών. Αυτό ισχύει μέχρι και σήμερα. Με αυτόν τον τρόπο είχαν την ευχή του Αγίου στο ταξίδι τους. Στην συνέχεια η εικόνα μεταφερόταν στο καϊκι και γινόταν αγιασμός για να ξεκινήσει το ταξίδι. Στο τέλος ο Άγιος Νικόλας έγινε πολιούχος του νησιού **της** Καλύμνου και το μοναστήρι του χτίστηκε από τα χρήματα των σφουγγαράδων.

Ο Καλύμνιος σφουγγαράς πριν φύγει για την θάλασσα έκανε ένα μεγάλο οικογενειακό παραδοσιακό γλέντι καθώς δεν ήξερε ούτε ο ίδιος αν θα γυρίσει ζωντανός. Χόρευε, έτρωγε και έπινε με την οικογένεια του. Έτσι γίνεται και στην σημερινή μας εποχή. Λίγο πριν φύγουν οι ναυτικοί για το ταξίδι τους θεωρείται έθιμο να στηθεί ένα καλό παραδοσιακό γλέντι.

Παρατηρώ και μαθαίνω

Τα άρθρα **τις** και **της** γράφονται διαφορετικά.

Τα δελφίνια ζουν σε όλες **τις** θάλασσες **της** γης.

Όταν μιλάμε για πολλές, γράφουμε το άρθρο **τις**.
Όταν μιλάμε για μία, γράφουμε το άρθρο **της**.

Να συμπληρώσεις τα παρακάτω κενά με το άρθρο τις ή της λαμβάνοντας υπόψη σου το κείμενο με τα έθιμα που δίνεται πιο πάνω:

1. Καλύμνου

6. Εικόνας

2. Γυναίκες

7. Ευχές

3. Λαμπάδες

4. Παράδοσης

5. Φουρτούνες

Ρήματα

» Χρόνοι του ρήματος

Ενεστώτας:	Τι γίνεται τώρα.	Π.χ. παίζω
Παρατατικός:	Τι γινόταν στο παρελθόν.	Π.χ. έπαιζα
Αόριστος:	Τι έγινε στο παρελθόν.	Π.χ. έπαιξα
Μέλλοντας Εξακολουθητικός:	Τι θα γίνεται στο μέλλον.	Π.χ. θα παίζω
Μέλλοντας Στιγμιαίος:	Τι θα γίνει στο μέλλον.	Π.χ. θα παίξω

Βρίσκω τα ρήματα του παραπάνω κειμένου και τα υπογραμμίζω. Στη συνέχεια παίρνω 4 από αυτά και τα κλίνω σε όλους τους χρόνους.

Θυμάμαι ότι:

Φάση αξιολόγησης

Έπειτα, θα συμπληρώσουν την παρακάτω αντιστοίχιση

Δραστηριότητα 1

Οι γυναίκες δεν σκούπιζαν

Άναβαν την λαμπάδα της Μ. Πέμπτης

Προστάτης των ναυτικών

Έκαναν γλέντι

- A. Για να κοπάσει ο καιρός
- B. Για να μην διώξουν τα πατήματα του άνδρα τους
- Γ. επειδή δεν ήξεραν αν θα γυρίσουν πίσω
- Δ. Άγιος Νικόλας

Δραστηριότητα 2

Θυμάμαι πώς χωρίζουμε τις λέξεις
σε συλλαβές;

Πώς χωρίζουμε τις λέξεις σε συλλαβές

- 1 Ένα φωνήεν μπορεί να αποτελέσει μόνο του συλλαβή σε μια λέξη. Π.χ. α-έ-ρας.
- 2 Δύο σύμφωνα, τα οποία βρίσκονται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, δε χωρίζονται αν αρχίζει απ' αυτά τα σύμφωνα ελληνική λέξη. Π.χ. έ-πι-πλο (πλένω). Αλλιώς χωρίζονται. Π.χ. άν-θος (από νθ δεν αρχίζει ελληνική λέξη).
- 3 Τρία ή περισσότερα σύμφωνα συλλαβίζονται μαζί, αν από τα τρία ή τουλάχιστον από τα δύο πρώτα σύμφωνα αρχίζει ελληνική λέξη. Π.χ. α-στρα-πή (στρώνω), ε-χθρός (χθες). Αλλιώς χωρίζονται. Π.χ. άν-θρω-πος.
- 4 Τα όμοια σύμφωνα χωρίζονται. Π.χ. θά-λασ-σα, άμ-μος, φεγ-γά-ρι.
- 5 Δε χωρίζονται τα γράμματα που προφέρονται σαν μια φωνή.
Π.χ. παι-δί, ει-κό-να, α-μπέ-λι, πέ-ντε, ναύ-της, δου-λεύ-ω, αη-δό-νι, μη-λιά, ά-δειο.

Η τελευταία συλλαβή μιας λέξης λέγεται **λήγουσα**. Η προτελευταία λέγεται **παραλήγουσα** και η τρίτη από το τέλος **προπαραλήγουσα**.

Δραστηριότητα 2: Χωρίζουμε τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές:

Γυναίκες
Σφουγγαράδες
Θάλασσα
Ταξίδι
Μητέρες
Ναυτικός ..

Η νόσος των δυτών που έγινε χορός του Μηχανικού

Συνεχίζουμε το διδακτικό δώρο προβάλλοντας στους μαθητές προσωπική συνέντευξη από παλιό σφουγγαρά. Ο Κύριος στο βίντεο που θα προβληθεί είναι ηλικίας 75 ετών και ήταν δύτης που πέρασε την ζωή του στα σφουγγάρια. Βουτούσε για σφουγγάρια από ηλικία 12 ετών. Αφηγείται λοιπόν τι είναι η νόσος των δυτών, πώς προκαλείται στον οργανισμό του ανθρώπου και πως τελικά καταλήγει να παραλύει το σώμα του σφουγγαρά μετά την κατάδυση. Τέλος, αναφέρει πως το περιστατικό αυτό της νόσου και η παράλυση του σώματος του σφουγγαρά έφτασε να γίνει τραγούδι και παραδοσιακός χορός που χορεύεται κάθε χρόνο την Κυριακή του Πάσχα στην κεντρική πλατεία του νησιού. Ο χορός είναι αφιερωμένος στην μνήμη των δυτών που χτυπήθηκαν από την νόσο και αποτελεί ένα από τα βασικότερα στοιχεία των παραδόσεων για το νησί της Καλύμνου.

https://fbcdn-video-p-a.akamaihd.net/hvideo-ak-xpf1/v/t42.1790-2/11164018_10200384033560480_1470054453_n.mp4?efg=eyJxZSI6ImZiY2RuX3ZpZGVvX3JhdGVsaW1pdF9yb2xsb3V0Mix2X3JvbGxvdXQiLCJybHliOjkwMCwicmxhIjozNDU4fQ%3D%3D&rl=900&vabr=500&oh=b8d5823253f311aca5ef3ffbe482ddf8&oe=5554675B&_gda_=1431594758_bb82184b8b637a64945e8d697b2dae3b

Μετά την προβολή θα ακολουθήσει συζήτηση και θα εξηγήσουμε στους μαθητές πώς ακριβώς προκαλείται η νόσος στον οργανισμό: Το άζωτο λόγω της πίεσης από την γρήγορη ανάδυση στην επιφάνεια μετατρέπεται σε φυσαλίδες αέρα που φθάνουν στον εγκέφαλο και παραλύουν το σώμα.

Ο χορός του μηχανικού

Στο σημείο αυτό θα προβληθεί στιγμιότυπο της αναπαράστασης του χορού του μηχανικού και θα συζητηθεί αυτή η μεγάλη παράδοση που ύστερα από τόσα χρόνια ανατριχιάζει ακόμα μικρούς και μεγάλους.

<https://www.youtube.com/watch?v=SFYKjCMLT4Y>

5^η και τελική διδακτική ώρα

Στην διάρκεια αυτής της ώρας θα πραγματοποιηθεί δραματοποίηση της επεξεργασίας των σφουγγαριών σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο που διδάχθηκαν στο πρώτο δίωρο. Θα δημιουργήσουμε λεκάνες όπου πάνω θα αναγράφονται τα υγρά στοιχεία στα οποία που τοποθετούνται τα σφουγγάρια για να επεξεργαστούν και να πάρουν την τελική μορφή που βλέπουμε στα μαγαζιά (βλ. δεύτερη διδακτική ώρα: Χημική επεξεργασία).. Κάποιοι άλλοι μαθητές θα κάνουν τους αφηγητές και θα περιγράφουν στην ολομέλεια της τάξης με λόγια τα στάδια της επεξεργασίας. Τι κινήσεις κάνει κάθε παιδί με τα σφουγγάρια και για ποιο λόγο. Οι πληροφορίες για τις ονομασίες των χημικών ουσιών θα δοθούν στον μαθητή-αφηγητή για να τα διαβάσει αφού είναι λογικό να μην θυμάται ακριβώς την ονομασία τους. Με έναν πολύ ευχάριστο τρόπο λοιπόν, μέσω της δραματοποίησης, ελέγχουμε τι αποκόμισαν οι μαθητές από την διδασκαλία.

Τέλος, θα δημιουργήσουμε όλοι μαζί ένα κολάζ αφιερωμένο στην παράδοση και την ιστορία των σφουγγαριών και θα δημιουργήσουμε κατασκευές από αυτά.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΜΕ ΤΑ ΣΦΟΥΓΓΑΡΙΑ!